

એક અહમ સવાલ ઔર ઉસકા જવાબ

ઉર્દૂમે શાએ કરદહ : મુહમ્મદ હનીફ બિજનોરી
ગુજરાતી મેં શાએ કરદહ :

બઝમે તૌહીદ
સુરત.

કિતાબ ફી મિલને કા પતા :

બઝમે તૌહીદ

હજુરી ચેમ્બર્સની પાસે, સલાબતપુરા,
મેઇન રોડ, સુરત.

બિસ્મીલ્લાહ હિરરહમા નીરરહીમ

પેશ લફ્ઝ

અલહમ્દુ લિલ્લાહે વહદુ વસ્સલાતો અલા
મન લા નબિયે બઅદુ અમ્મા બઅદ.

બઝમે તૌહીદ ને તબ્લીગી રિસાઇલ
નિકાલનેકા જો પ્રોગ્રામ શુરુ કિયા હય ઇસ પર હમ
બાનિયાને બઝમે તૌહીદ કો મુબારકબાદ પેશ કરતે
હય ઔર તમામ મુસલમાનોં સે અપીલ કરતે હય
કે વોહ ઇસ રિસાલેકો ગૌરસે પઢહે બારબાર પઢહે
ઔર દૂસરોં કો ભી યે રિસાલા પઢહેકો હે
અલ્લાહ કે વાસ્તે તમામ મુસલમાનોં સે હમારી
અપીલ હય કે રિસાલેકો ઝાઝે ન કરે બલ્કે અપને
દૂસરે ભાઇઓકોભી પઢહેકો હે.

ફકત વસ્સલામ

સહાબુદ્દીન અમીમુલ્લાહ બસ્તવી

બિસ્મીલ્લાહ હિરરહમા નીરરહીમ

મઝહબે ઇસ્લામમેં ચાર મુસ્લ્લે
ઔર ચાર મઝહબ કબ કાયમ હુએ?

જનાબ હાજી મુહમ્મદ સિદ્દીક પલખવેવાલેને
હઝરતુલ ઇમામ મવલાના અલ હાફિઝ અહ્મદ
અબુ મુહમ્મદ અબ્દુસસતાર સાહબ અસ્સલફી સે
એક મઅલૂમાતી વ મઝહબી સવાલ દરયાફત કિયા
થા. જિસ્કા જવાબ હઝરતુલ ઇમામ (મ.ખી.) ને
અદીમુલ કુરસત હોને કે બાવજૂદ મરહમત ફરમાયા
હય. જો અવામ મુસ્લિમીન કે લિયે એક ઇલ્મી
તોહફા હય. હમ અપને હર મુસલમાન ભાઇકો ઇસ
સે ઇસ્તફાદ કે લિયે બસૂરત રિસાલહ શાએ કર
રહે હય. યે સવાલ ઔર જવાબ કરાંચી સે ભી
શાએ હો ચુકા હય. અલ્લાહ તઆલા મવસૂફ કો
ઇસ એહકાકે હકકી જમાદે, ઔર મુસલમાનો કો
ઇસ્સે નફઅ પહોંચાએ.

આમીન!

અબુ અહમદ મુહમ્મદ યુનુસ ગુફિરલુહુ (કરાંચી)

બિસ્મીલ્લાહ હિરરહમા નીરરહીમ

નાઝિરીન કિરામ સે દરખવાસ્ત હય કે યે સવાલ ઔર જવાબ ગેર જાનિબદારી કે સાથ મુલાહિજા ફરમાયે ઔર હકીકતે હાલ પર ગૌર ફરમા કર અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કરે કે વોહ હમ સબ મુસલમાનો કો સહી રાસ્તા કબૂલ કરને ઔર ઉસ પર અમલ કી તવફીક અતા ફરમાયે. આમીન.

સવાલ

કયા ફરમાતે હય ઉલમાયે દીન વ મુફતિયાને શરઅ મતીન ઇસ મસ્અલે મેં કે મકકા મુકર્રમા મેં જો ચાર મુસલ્લે હનફી, શાફઘ, માલિકી, હમ્બલી કાઇમ યે ઇનકી ઇબ્તિદા કબ સે હય? સહી તારીખ સે આગહ કરે. બઅઝ અહબાબ કા કેહનાં હય કે ચારોં ઇમામોં ને અપને અપને મઝહબ કે મુસ્લ્લે કાઇમ કિય યે. જો મઝાહિબ અરબઆ કી હકકાનિયત કી દલીલ હય.

અબ સવાલ યે હય કે કયા યે ચારોં મુસ્લ્લે શરઘ યે તો શાહ સબિદને યે મુસ્લ્લે તોળ કર કયું જુર્મ કા ઇરતિકાબ કિયા?

સાઇલ : હાજી મુહમ્મદ સિદ્દીક પલખવેવાલે

વલદ અબ્દુલ મજીદ સાહબ

(હાલ વારિદ લાઇલપુર, મુકામ અબ્દુલ્લાહપુર)

અલજવાબ

યે એક અથવા સવાલ હય જિસ્કે જવાબ કી વાકિફિયત સે બહોત સે શૂકૂક વ શુબ્હાત રફઅ હો સકતે હય. ઉમૂમન લોગોંકા યે અકીદા હય કે ચારોં મઝહબ ઔર ચાર મુસલ્લે બરહક હય. બલ્કે યે એઅતેકાદ આબ જુમ વ ઇમાન સમગા જાને લગા હય. ઔર જો ઇન મઝાહિબ મુરવ્વાજહ ઔર ચાર મુસલ્લોં કો બરહક ન સમજે વો મુસલમાન નહીં સમગા જાતા. હાલાંકે મુકલિલીન ખુદ ઇન ચાર મઝહબોં કો હક પર નહીં સમજતે અગર હક પર સમજતે તો ચારોં મઝહબોં પર અમલ કરતે. કયું કે અમલ સિર્ફ એક હી મઝહબ પર હય.

એક હનફી ભાઇ શાફી મઝહબ કે મુતાબેક નમાઝ મેં આમીન ઔર રફઅ થદેન નહીં કરતા ઇમામ કે પીછે સૂરએ ફાતેહા નહીં પઢાહતા. ઇસી તરહ કોઇ શાફી હનફી મઝહબ કે મુતઅલિલક નમાઝ નહીં પઢાહતા. જબ હક દાઇર હય. દરમ્યાન મઝાહિબે અરબઆ કે, તો હર મુકલિલ ભાઇ કો ચાહિયે કે અથ્થામે ઝિન્હગી કે ચાર હિસ્સે કરે કુછ દિન હનફી બન કર રહે, કુછ દિન શાફી, કુછ દિન માલિકી, કુછ દિન હમ્બલી, તાકે પૂરે હક પર અમલ હો સકે. અગર એક હનફી હી રહ કર ફોતે હો ગયા તો હમારે ઇસ હનફી ભાઇ કો રૂપે મેં સિર્ફ ચાર આને હક નસીબ હુવા હક કે ત્રીન હિસ્સો થઅની બાસ આને સે મહરૂમ રહા. ઇસી તરહ શાફી, માલિકી હમ્બલી વગયરહ.

એહલે હદીસ કેહતે હય કે હમેં એ રંગ બદલને
 ઔર પાપળ બેલનેકી ઝરૂરત નહીં. હમ કયું અપની
 ઝિન્દગી કે ચાર હિસ્સે ઔર હક કે ચાર ટુકડે કરે? હમ
 તો 'મા-નુઝ-ઝિલા અલા મુહમ્મદિન-વહુવલ હકકો મિન
 રબ્બિહમ' કો હક સમજતે હય. બરાહે રાસ્તા અલ્લાહ
 ઔર રસુલ (સલ.) કે તાબેદાર હય. અલ્લાહ ઔર રસુલ
 (સલ.) કા હર હુકમ હમારે લિયે હક ઔર સય હય.
 જિસ્કા કોલ કિતાબ વ સુન્નત કે મુવાફિક હોતા હય
 હમ માન લેતે હય. ઔર જિસ્કા કોલ ઇન્કે ખિલાફ
 હોતા હય ઉસ્કો છોળ દેતે હય, લિહાજા હમેં હનફી,
 શાફી, માલિકી, હમ્બલી, સુહરવરદી, ચિસ્તી,
 નકશબન્દી, કાદરી, મિરઝાઘ, ચકળાલવી, રાફઝી ઔર
 શીઆ વગયરહ બનનેકી ઝરૂરત હી નહીં. અલ્લાહ ઔર
 રસુલ (સલ.) ને તો હમેં 'વઅતસેમુ બિહખિલલ લાહે
 જમી અંવ વલા તફરફુ' કેહ કર ઇસ તફરીફ વ
 વતમઝહબ, ગિરોહબન્દી, વ ફિરકા પરસ્તી કે અફરાક
 વ તશતત સે મન્ઝા કર દિયા હય. ઇસ લિયે એ ચંદ
 સુતુર મોઅરિઝ તેહરીર મેં લાઘ ગઘ. તાકે નાવાકિફ
 ભાઘ વાકિફ હો જાએ ઔર ગલત ફેહમી કો છોળ કર
 સહી રાસ્તા ઇખ્તિયાર કર લે. અલ્લાહ તઆલા જુમ્લા
 મુસ્લમાનો કો અપને સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલને કી
 તવફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

અબ સુનિયે ! સૂરત મરઘિલા મેં વાઝેહ વ
 લાએહ હો કે એ મુસ્લ્લે શરઘ નહીં એ બલ્કે ખિલાફે
 શરઘ એ. કિતાબ વ સુન્નત મેં ઇન્કા કોઇ સુબૂત નહીં.

મગહબો કે શાહ સચિદ અચ્ચદનલ્લાહ નબરિરકુલ
અમીર ઘનકો તોળ કર મુજરિમ નહીં હૂયો. બલ્કે ઘસ
પુરાની બિદઅત કો મિટા કર અજર વ સવાબ કે
મુસ્તહક હુયો હંચ, ફુરયાન મજ્જદ કો અલ્લમ સે લેકર
વન્નાસ તક પળહ જાય ચે. બજુમ એક મુસલ્લ કે દૂસરે
કા ઝિકર નહીં. સબ મુસલમાનો કો ઇશાદે બારી હય.
વતખમુ મિન મકામે ઇબ્રાહીમા મુસલ્લા. (અચ
મુસલમાનો ! મકામે ઇબ્રાહીમ કો તુમ અપના મુસલ્લા
બનાઓ).

રસલુલ્લાહ (સલ.) અપની જુબુવ્વત કે બાદ કી
૨૩ સાલ કી ઝિન્દગી તક ઇસી એક મુસલ્લે પર નમાઝ
પળહતે રહે. ખુદ્શાયે અરબયા હ. અબુબકર સિદ્દીક હ.
ઉમર ફારુક, હ. ઉસ્માન ગની, હ. અલી મુર્તુઝા (રઝી.)
કા ઝમાના ગુઝર ગયા. લેકિન કઅબતુલ્લાહ મેં એક હી
મુસલ્લા રહા. કોઇ અબુબકરી, યા ઉમરી, યા ઉસ્માની
યા હયદરી મુસલ્લા કાઇમ ન હુવા.

સહાબા વ તાબેઇન વ તાબેઇ તાબેઇન કે
ઝમાને મેં ભી ઇસ્મે કોઇ ઇમાફા ન હુવા. ચારો ઇમામ
દુન્યા મેં આયે ઔર ફિર દુન્યા સે રુખસત ભી હો ગયો.
લેકિન કિસીને અપના મુસલ્લા અલાહિદા નહીં બનાયા,
જો લોગ કેહતે હય કે ચે ચારો મુસ્લ્લે ચારો ઇમામોને
કાઇમ કિયે હય. બિલ્કુલ મૂટ વ અફતરા હય.

જબ ચારો ખલીફોને અપને અપને ચાર મુસલ્લે
કાઇમ ન કિયે તો ચારો ઇમામ કયું કરતે? અઇમ્મહ
અરબયા (રહ.) ને ન કાઇમ કિયે ઔર ન કાઇમ

હુકમ દિયા. ઇન ચારોં કે શાગિદ ઇમામ અબુ યુસુફ
 (રહ.) ઇમામ મુહમ્મદ (રહ.) ઇમામ ઝફર (રહ.)
 વગયરહ ને ભી ઇસ બિદઅત કો નહીં જમાયા. ઇન કે
 શાગિદાને શાગિદો કોભી દૂસરા મુસલ્લા કાઇમ કરનેકી
 ન સૂઝી. યૂં હી આઠસો બરસ ઇસ્લામ પર ગુઝર જાતે
 હય. લેકિન જિસ તરહ મુસલમાનોં કા એક અલ્લાહ,
 એક રસૂલ, એક કુરઆન ઔર એક કઅબા થા, ઇસી
 તરહ ઇન્કા મુસલ્લા ભી એક ઔર સિફ એક હી થા.
 સબ કે સબ ઇસી એક મુસલ્લે ઇબ્રાહીમી પર ઇકતિફા
 કિયે હુવે થે. મગર જબ નવી સદી કે આગાઝ હિજરી
 સન ૮૦૧ મેં ખાનદાન 'યસકસહ' કા એક બાદશાહ
 સુલતાન નાસિર ફરહ બિન બરકુક મિસ્રકે તખ્તે
 સલ્તનત પર મુત્તકન હોતા હય. યૂંકે યે બાદશાહ
 તબઅન બે દીન, મુસ્રફ ઔર બિદઅત પસંદ થા.
 હિજરી સન ૮૧૫ મેં ૧૪ બરસ સલ્તનત કરને બાદ
 દમિશ્ક મેં મારા જાતા હય. ઇરને મક્કા મુકર્રમા મેં યે
 ચાર મુસલ્લે હનફી, શાફી માલિકી, હમ્બલી, અપને
 સલ્તનત મેં કાઇમ કિયે થે. જિસકે બાદ મુસલમાનોં મેં
 અયસી તફરીક ફેલી કે વોહ ખુદ એક કે ચાર હો ગએ.
 હર એક કા હિલ દૂસરે સે ફટ ગયા. હર એક દૂસરે સે
 અપને આપકો જુદા સમજને લગા. અપને અપને
 મુસલ્લે પર નમાઝે અલગ અલગ કાઇમ કર લીં. એક
 દૂસરે કે પીછે નમાઝ પઢહનેસે નફરત કરને લગે.
 આપસકા ઇત્તેફાક વ ઇત્તેહાદ જાતા રહા. કિસી આરિફે
 વ સાદિકને સય કહા હય.

દીન હક રા ચહાર મઝહબ સાખ્તનહ

રખ્તા દર દીને નબી અન્દાખ્તનહ.

કુચ્છ ગમાના ગુઝરને કે બાદ અવામુન્નાસ કે નગદીક થે બિદઅત સુન્નત હી નહીં બલ્કે શિઆરે ઇસ્લામ બલ્કે અસ્લ ઇસ્લામ સમગી જાને લગી. અલ અથામ બિલ્લાહ નોબત બધ જા રસીદ કે મુકલ્લિદીન અપને મઝહબકી હકકાનિયત વ સદાકત મેં ઇસે બતોર એક સનદ ઔર દલીલ કે પેશ કરને લગે ઔર બળે ફખ કે સાથ કેહને લગે કે ચારોં મઝહબોં કે હક પર હોને કી યે દલીલ હય કે મકકા મુકર્રમા મેં ચાર મુસલ્લે શુરુ સે કાઇમ હય. અગર ચાર મઝહબ હક પર ન હોતે તો મકકામે ચાર મુસલ્લે કાઇમ ન હોતે.

હાલાં કે યે મઝહબ ચોથી સદીમેં જારી હુયો. જયસા કે શાહ વલીયુલ્લાહ સાહબ મુહદ્દિસ દહેલ્વીને અપની કિતાબ હુજજતુલ્લાહિલ બાલિગા મેં તહરીર ફરમાયા હય.

ઔર યે મુસલ્લે નવી સદીમેં કાઇમ હુયો. જયસા કે તારીખુલ ઇસ્લામ વગયરહ મેં મઝફૂર હય. યે અખ્રુબ દલીલ હય જો અપને મદલૂલ કે બાદ ઇજાદ હુય. યહ મદલૂલ તો મઅરિઝ વજૂદમેં નહીં બલ્કે મઅદૂમ હય કયું જનાબ? ફિર તો ગોયા પાંચ સો બરસ તક ચારોં મઝહબ બે દલીલ હી રહે. નવી સદીમેં, ઇન્કી દલીલ કાઇમ હુય? આહ ફલયત કવમી યઅમલૂન અલ્લમ્ફુલિલાહ સુમ્મ અલ્લમ્ફુલિલ્લાહ કે મમલિકત સઉદિયહ ખલ્લફુલ્લાહ મુલ્કહા વ અઆનિહા અલા અઆદા લુહા ને હરમેન શરીફેન સે ખિલાફે શરઅ કુબૂર

વ કબાત મુઠ્ઠાકર કરકે જહાં દીગર અફઝાલ શરકિયહ
 વ બદઇયહ કા ઘરતેસાલ કિયા વહાં બિઅવનિલ્લાહ
 ઘસ નવી સદી કી બિદઅત કો ભી મિટાયા.
 ફજાકલ્લાહ અહસનલ જમા.

આજ બદમિલ્લાહ કઅબતુલ્લાહ મેં સિર્ફ એક
 મુસલ્લા ઘબ્રાહીમી કાઇમ હય. જો કુરઆન સે સાબિત
 હય. બાકી મસ્નૂઘ ઔર મન ઘળત મુસલ્લે સબ તોળ
 કર મેદાન સાફ કર દિયા હય. શાહ સબિદને ચે વોહ
 કામ કિયા હય જો નવી સદી સે લેકર આજ તક કિસી
 બાદશાહ કી હિમ્મત ન હુય. હમ જુમ્લા મવહિદીન કી
 દુઆ હય કે અલ્લાહ તઆલા અહયા તવહીદ વ સુન્નત
 વ અમાતત શિર્ક બિદઅત કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા
 તવફીક દે. આમીન.

અફસોસ સદ અફસોસ ! કે શાહ સબિદ સે
 કબલ ઘસ બિદઅત કે ઘરતેસાલકી તરફ કિસી બાદશાહ
 ને તવજજોહ ન કી. હાલાં કે ચે ચાર મુસલ્લોં કી
 બિદઅત ઘસ કદર બાઇ સે અફતરાક થી કે જિસ્કી
 વજહ સે એક કે ચાર હો ગયો. ઘત્તફાક વ ઘત્તહાફકી
 ઘજિજયાં ફમાયો આરમાનીમેં ઊંળતી હુય નમર આને
 લગી. જો શહર, જો કઅબા મુસલમાનોં કી યગાનિયત
 વ મસાવાતકા મર્કઝ થા વહાં મુસલમાનોં કા શીરાગા
 બિખર ગયા. આહ જો ઘર ઘસ લિયે કાઇમ કિયા ગયા
 થા કે યહાં આકર સબ એક હો જાયો. કાલે, ગોરે,
 અમીર વ ગરીબકા કોઇ ફર્ક બાકી ન રહે. ઘત્તફાક વ
 ઘત્તહાફે ઘસ્લામીકી જુતી જાગતી તસ્વીર નમર આ
 જાયો. ખુદ ઘરકે ઘરકે ભી ચાર ટુકળે કર દિયે.

નમાઝ જયતી ઇબાદતભી મિલકર ન પળહ સકે. ઇન ચાર મુસલ્લોને યહાં તક નોબત પહોંચાઇ.

દુજાજકા ચશમદી વાકેઆ હય કે એક મઝહબકી જમાઅત અપને મુસલ્લે પર હો રહી હય તો દૂસરે મઝહબ વાલે દુસરે મુસલ્લેવાલે અલગ ખળે હય. ઉંઝે સાથ શામિલ નહીં હોતે. ગોયા ઉંઝા અલ્લાહ ઔર હય ઔર ઇન્કા ઔર શાફિય યા માલિકી મુસલ્લે પર નમાઝ હો રહી હય તો હનફી હઝરાત અલગ ખળે ઇન્તઝાર કર રહે હય કે ઇન કે મુસલ્લે કી નમાઝ ખત્મ હો તો હમ અપને મુસલ્લે કી નમાઝ ખળી કરે હાલાં કે ખુદ હનફી મઝહબ કી હિદાયત ભી ઇસ્કે ખિલાફ થી. યુનાંચે મુલ્લા અલી કારી હનફી અલ અહતદઅ ફિલ ઇકતિદાસમેં લિખતે હય કે મઝહબ હનીફીકે મશાઇખ વ ઉલમાકા ચે ફતવા હય કે મુખાલિફ મઝહબ વાલે મુસલમાન કે પીછે ફર્મ નમાઝ હનફી મુક્તદીકી હો જાતી હય. અગર ચે ઇમામ રફઅયદેન વગયરહ કરતા હો.

અલ્લામા અયની હનફી શરહ કન્ઝ મેં લિખતે હય કે હનફી કી ઇકતિદા શાફિય કે પીછે, ઔર શાફિયકી હનફી કે પીછે, ઇસી તરહ માલિકીયોં, હમ્બલિયોં ઇન સબકી ઇકતિદા એક દૂસરે કે પીછે જાઇઝ-દુરુસ્ત હય.

ઇમામ અબુ હનીફા (રહ.) ફરમાતે હય કે હર નેક વ બદ મુસલમાન કે પીછે નમાઝ હો જાતી હય.

મવ. રશીદ અહમદ સા. ગંગોહીકા ફતવા

ઇન ચાર મુસલ્લોં કે મુતઅલ્લિક મવ. રશીદ

અહમદ સા. ગંગોહી હનફી અપની કિતાબ સબીલુર્શાદ મતબૂઆ સાદોરા પ્રેસ કે સફા ૨૪ ઔર મતબૂઆ મુજતબાઇ દેહલી કે સફા ૩૩ પર લિખતે હય.

‘અલબત્તા ચાર મુસલ્લે મકકા મુકર્રમાં મે મુકર્રર કિયે ગયો હય. લા રેખ યે અમર મબુ હય કે તકરાર જમાઅત વ ઇફતરાફ ઇસસે લાગિમ આ ગયા કે એક જમાઅત કે હોને મે દૂસરે મઝહબ કી જમાઅત બેહી રેહતી હય ઔર શરીકે જમાઅત નહીં હોતી ઔર મુરતકબ હુરમત હોતી હય, યે તફરકા ન અઇમ્મએ દીન હઝરાત મુજતહિદીન સે હય, ન ઉલ્માએ મુતકદ્દમીનસે બલ્કે કિસી વકતમ્મે સલ્તનત કી વજહ સે યે અમર હાદિસ હુઆ હય, ઇસ્કો કોઇ એહલે ઇસ્લમ વ એહલે હક પસંદ નહીં કરતા.

નીમ મવલાના શાહ અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) મુહદ્દિસ દહેલ્વીને સૂરએ બકર કી આયત ‘વમલ્લાહો બિગાફિલીન અમ્મા તઅમલૂન’ કી તફસીરમે ઇન ચારો મુસ્લ્લોં કો બિદઅત લિખા હય, કયું કે ઇન્કા સુબૂત અમ મિન્હ બયરુલ ફુરૂન ઔર અઇમ્મએ અરબચા (રહ.) કે મમાને મે મફકૂદ વ લા-પતા હય. અસ્લ ઇબારત કા મફહૂમ હય કે બયતુલ્લાહ શરીફમે જો ચાર મુસલ્લે કાઇમ કિયો ગયો હય ઔર હર એક મઝહબવાલા શખ્સ અપને મુસલ્લેકી તરજુહ વ તફસીલ મેં બાતેં બનાતા હય. હાલાંકે યે એહલે દીન કે નમઝીક કાબિલે ઇલતફાત હી નહીં.

પસ, ચીમકા સુબૂત અહલે નબવી (સલ.) વ અહલે સહાબા (રઝી.) વગયરામેં ન હો ઉસ્કો હક વ

સવાબ સમજ કર આપની હકકાનિયત વ સદાકતકી
 દલીલ સમજના એન જહાલત વ કમ ફેહમી હય.
 અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનોંકી ઇતબાએ સુન્નતકી
 તવફીક દે ઔર બિદઅતકી પયરવીસે બચાએ,
 મવ. મુફ્તી મોહમ્મદ કિફાયતુલ્લા સા. હનફી

સદર જમીઅતે ઉલ્માએ હિન્દકા ફત્વા.

આપ એક ઇસ્તફસાર કે જવાબ મેં ફરમાતે
 હય કે : ચાર મુસલ્લે કાઇમ કરના ખુદ અઇમ્મએ
 મુજતહેદીન સે સાબિત નહીં. ન ઇનકે ઝમાને મેં યે
 કાઇમ હુવે બલ્કે ઇન્કે ઝમાને સે બહોત દિનો બાદ એક
 બાદશાહને કાઇમ કર દિયે. ઇસ્મેં યે ખરાબી તો ઝાહિર
 હય કે એક જમાઅત હો રહી હય ઔર દૂસરે મુસ્લ્લે કે
 લોગ બેઠે હય. જમાઅતે ઉલા મેં શરીક નહીં હોતે, ઇસી
 તરહ ઇસ્મેં ઔર ખરાબિયાં ભી હય. પસ યે ફયોલ
 દલાઇલ શરીઅત સે સાબિત નહીં. બલ્કે ઇસ્કે ખિલાફ
 હય. હરમેન શરીફેન કી વો બારે જિનમેં કોઇ
 મુમાનિયત શરઇ મૌજૂદ હો, કાબિલે હુજજત વ
 ઇસ્તદલાલ નહીં હય. ઔર ખુદ મઝાહિબે અરબાઆ કે
 મુહકકેકીન ને ઇન મુસલ્લોંકી નાજાઇઝ ફરમાયા હય.
 વલ્લાહો આલમ.

**મવ. ખલીલ અહમદ સા. હનફી સહારનપુરી
દેવબન્દકા ફત્વા**

આપ બમિલ અલ મજહૂદ શરહ અબી હાદિ
જિલ્લ ૨, સફા ૩૨૩ મેં ફરમાતે હય કે જો એહલે હરમેન
મુતઅદ્દ ઇમામો કે પીછે જમાઅતે કરતે હય, એ
બિલઇતફાક મકરહ યઅની હરામ હય. હમારે બઅમ
મશાઇખને ઇસ પર સરીહ તોર સે ઇન્કાર કિયા હય,
જબ વો હજ પર તશરીફ લાએ થે.

**મવ. યુસુફ સા જયપુરીકા
ફત્વા**

આપ બઉન્વાને જેલ હકીકતુલ ફિકહ મત્બૂઆ
નામી પ્રેસ દેહલી કે સફા ૫૧ મેં રકમતરામ હય.

કઅબા શરીફમેં ૪ મુસલ્લોંકા કાઇમ હોના

અઇમ્મહ અરબઆ કી તકલીફ કે બઅદ રફતા
રફતા ઇનકે મુકલિલીન ભી બપ્હ ગએ. ઔર સલાતીન
કા મીલાના ભી તકલીફ હી કી તરફ હોને લગા. હર
એક બાદશાહ અપને મઝહબ કા કાઝી મુકર્રર કરતા.
હર એક ફિરકા અપને મઝહબ કી ફરોગ ઔર દૂસરે કો
ઝેર કરનેકી તદબીરે ઔર કોશીશ કરતા. ઔર એક
દૂસરે પર હમલા આવર હોતા. કભી કોઇ ગાલિબ હો
જાતા, તો કોઇ મઝહૂબ, યૂંહી કમિયે ઝગળે હોતે રહે.
બિલ્આબિર શાહ મીરસ કે ઝમાનેમેં સ.હિ. ૭૬૫ મેં ચાર

ચાર કાઝી મુકર્રર કિયે ગયો.

-બચબતુલ અકવાન સફા (૧૦૫)

અબ ગોયા સરકારી તોર પર ચારો મઝહબ તસ્લીમ કર લિયે ગયો, આખિર સુલતાન ફરહ ઇબ્ન બરકુક ને જો અશર સલુક ચરાકસહ કહા જાતા થા, અવ્વલ નવી સદી મેં કરાબા શરીફ કે અન્દર ઇલાવા મુસલ્લા ઇબ્રાહીમી કે ચાર મુસલ્લે ઔર કાઇમ કર દિયે. એક દીન જો રસુલુલ્લાહ (સલ.) કે ઝમાને સે ચલા આતા થા ઉસ્કે ચાર ટૂકળે હો ગયો. ઇન્નાહલિલ્લાહી..કિસી આરિફે સાદિકને ઇસ મોકે પર કયાહી મોમું કહા હય.

દીન હક રા ચહાર મઝહબ સાખ્તનદ

રખ્તા દર દીને નબી અન્દાખ્તનદ

ચાર મુસ્લોંકા બિદઅત હોના

ઇસ્લામ અલ સાઇલ અલી અદ લતલ મસાઇલ મેં હય કે કરાબે મેં ચાર મુસલ્લે બઇજમાઅ એહલે ઇસ્લામ બિદઅત હય. અવાઇલ નવી સદીમેં ઇસ બિદઅત કો જારી કિયા. બદતરીન બાદશાહ ચરાકસહને જિસ્કા નામ ફરહ બિન બરકુક થા, ઉસ ઝમાને કે એહલે ઇસ્લામે ઇસ પર ઇન્કાર કિયા ઔર કઇ કિતાબે ઇસ્કી તરહીદમેં લિખી.

પસા, ધન તમામ નુકુલ વ ઇબારાતસે સાબિત
હો ગયા કે ચાર મુસલ્લોંકી તકસીમ વ તાસીસ કોઇ
શરઇ નુકતએ નમરસે નહીં. થી બલ્કે નવી સદીકી એક
બિદઅત થી, જિસ્કો સાહબ અલ મચાલી વસઅયાદહ
શાહ સંબંધને બિઅવનિલ્લાહ અલ વફુર મિટા કર કલઅ
કમઅ કર દિયા. ફજાઈલ્લાહ ખયરૂલ જમા. અલ્લાહ
તઆલા દીગર મુન્કેરાત મિસ્લ ફોટોગ્રાફી વ તસ્વીરકશી
વ તખ્લીક લહયહ વગયરાકે ઇસ્તેસાલ વ અમાલાકી ભી
તવફીક હેં હરમેન શરીફેનસે જુમ્લહ મુન્કેરાત
શરઇયહકા હકમન કલઅ કમઅ કર દિયા જાયે.

અબ જો સાહબે કલ્બે સલીમ હય વો ઇસ
ફત્વેકો પળહ કર ઇન મસ્નૂઘ મુસલ્લોં કો બરહક ઔર
દીની વ શરઇ તકીમ ન સમજેગે, બલ્કે અમરે ખબૂં ઔર
બિદઅત ખ્યાલ કરકે શાહે સંબંધ કે હકમેં દુઆ કરેગે કે
અલ્લાહ ઇમામો જલ અયસી સલ્તનતકો હમેશા કાઇમ
રખે જો તવહીદ વ સુન્નતકી અલમબરદાર હો ઔર શિર્ક
વ બિદઅતકી બેખફુની કરે. આમીન.

ઇરશાદે બારી હય.

વતખેમુ મિન મુકામે ઇબ્રાહીમા મુસ્લ્લા
વઅહિદના ઇલા ઇબ્રાહીમ વ ઇસ્માઇલા અન તહઠિરા
બયતી લિતાઇફીના વલ આકિફીના વર્ફકઇસ્સુજુદ

-રબીઉરસાની-૭૯.

બયાન ચાર મુસ્લલોંકા

બિદઅતી ચાર મુસલ્લોં કો પકળ, ચાર મજહબ રખતે હય યે નામ દહર
છોળ કર કુરઆન કો યે બેખબર, ઔર કરે તકલીફ શખ્સી કો મગર
કયા ઇન્હેં કુરઆન સે ઇન્કાર હય?

ફરમાયા અલ્લાહ તઅલાને સૂરએ બકર મે : વતંખેમુ
મિન મુકામે ઇબ્રાહીમા મુસલ્લા.

તરજુમા : ચઅની પકળો તુમ મુકામે
ઇબ્રાહમકો જાઓ નમાઝ કી.

ફાએદા : યે આયત સરીહ દલીલ હય ઇસ
બાત પર કે બજુઝ મુકામે ઇબ્રાહીમ કે ઔર કિસી જગહ
પર મુસલ્લા ન બનાયા જાએ.

નિઝમ

કયું કે કુરઆનમે તો હેગા યું લિખા હય મુસલ્લા એક ઇબ્રાહીમકા
બિદઅતી તુ ચાર કી આયત લિખા યા હદીસો કોલ અસ્હાબોંકા લા

વરના તવબા અબ તુમે દરકાર હય

યે જો અબુબકરો અલી હમ્મતકે ચાર ઔર ઉમર ઉસ્માનગની એહલે વકાર
વસ્ફ હય ઉન્કા કુરઆં આરકાર ઔર પયગમ્બરને કિયા હય બેશુમાર

ચાર ચારોં પર ખુદાકા પ્યાર હય

ઇસ લિયે હકને ઇન્હેં પયદા કિયા તા નબીકે સાય વો રહેવે સદા
ઇસ્સે મયાદા કિસ્કા હો દર્જ બળા હય મસાહિબ સબ યે મહબૂબે ખુદા

રુખા ઇન્કા બેહદો બિરયાર હય

મિશકાત કે બાબ મનાકિબ ઉમર મેં લિખા હય
તિરમિઝીને ઝિકર કિયા કે ઉકબા બિન આમિર (રઝી.)
સે નકલ કિયા હય કે પયગમ્બર (સલ.) ને ફરમાયા
અગર હોતા બઅદ મેરે કોઇ પયગમ્બર તો ખતાબકા
બેટા ઉમર હોતા.

ફાયદા : ઇસી તરહ આં હમરત (સલ.) ને હમરત અબુબકર (રમી.) ઔર ઉસ્માન (રમી.) ઔર અલી (રમી.) કી તઅરીફ બહોત હદીસોં મેં ફરમાઇ હય ઔર આંહમરત (સલ.) ને ઔર બાકી ચારોંકી ભીતઅરીફ બહોત હદીસોં મેં ફરમાઇ હય ઔર ફરમાયા કે જો ફિરકા મેરે ઔર મેરે અસ્હાબોં કે તરીકોં પર હોગા વોહી ફિરકા જન્નતી હોગા ઔર ખિલાફ આંહમરત (સલ.) ઔર આપકે અસ્હાબોં કે જો ફિરકે હોંગે સબ દોઝખી હોંગે. સો ઇન ચાર મુસ્લ્લે ઔર ચાર મઝહબ હનફી, શાફી, માલિકી, હમ્બલી હોને કી દલીલ કોઇ કુરઆન વ હદીસ સે સાબિત નહીં, ઔર ન હમરત (સલ.) કે ચાર ચારોને ચાર મુસલ્લે ઔર ચાર મઝહબ બનાયો. સો ઇન મુસલ્લો ઔર ચાર મઝહબ કો બિદઅત હોનેમેં કુચ્છ શક નહીં. ઔર ન ચારોં ઇમોમોને અપને મઝહબ ઔર મુસલ્લે બનાયો બલ્કે ઇન્હોને મનઅ કિયા અપને ઔર અપને ગેરકી તક્લીફ કરને સે.

નજમ

હય ખબર ચું હમકો પયગમ્બર ને હી બઅદ મેરે ગર કોઇ હોતા નબી તો ઉમર હોતા ઇસે જાનો સણી હય બળી અબુબકર કી ઇમઝત અખી.

ઔર અલી ઉસ્માન ભી ઇમઝતદાર હય

ફિર ભલા ઇન્કે મુસ્લ્લે કયા હુએ યા કહીં મકકહ સે વોચોરી ગએ યા કહીં હબશી ઉઠાકર લે ગએ રૂમીયોંને યા કિસી જા રખ દિયે

જો ખબર દે વો બખા હુશ્યાર હય

પર મુરલ્લોકા નહીં લગતા પતા ઢૂંટ મારે સારી કુળ્યાકો ભલા
અબૂહનીફહને ભલા કિસ જા લિખા ઇક મુસલ્લા તુમ મેરા લેના બના

શાફિયને યા કિયા તૈયાર હય

માલિકો અહમદ ને યા ફરમા દિયા ચાકે યુસુફને લિયા ઉતકો બના
દો સનદ ઇસ્કી હમેં સચ્યા લિખા વરના બિદઅત હો યુકી ચે બરમલા

ઇક મુસલ્લા સાફ બે તકશાર હય

ફરમાયા અલ્લાહ તઆલાને કે પૂછ લો
ચાહ રખનેવાલો અગર તુમ નહીં જાનતે હો,
ચઅની કુરઆન વ હદીસ કે મુવાફિક દરયાફત
કર લો.

પૂછ લો આલીમ સે કુરઆમેં લિખા વોહ મુસલ્લા હોગા ઇબ્રાહીમકા
ઔર જો કુછ ઇસ રિસાલેમેં લિખા પૂછ લેના ઇતકો બેયૂનો યરા.

સબ કરો તહકીક અથજા કાર હય

ચે મુસલ્લે વકતે અરહાબા ન થે તાબઘ ઔર તાબાઘ કે ચાર કે
ચઅની જો બેહતર ઝમાને ત્રીન થે ઇત ઝમાનોં મેં નહીં હરગિઝ બને

ઔર હદીસોં મે તો કયા અફકાર હય

બલ્કે ચે ચારોં મુસલ્લે નારવા દીનમેં જિન્કે સબબ રખના પળા
આઠસોં બરસોં કે પીછે અય ફના બઅદ હિજરત અહમદે બયરુલવરા

ઇત મુરલ્લોં કા કિયા તૈયાર હય

ફર્હ બિન બરફૂક જો ઇક-શહ હુવા અહમદે ઉસ્કેયા ઇકફાસિક બના
ઇત મુરલ્લોં કો લિયા ઉસ્કે બના દીનેઅહમદ ઉસને યુંં ટૂકળે કિયા

ગોશ્ત બાંટે જયસે કોઇ હકદાર હય
વાહ કયા માલિક બના ઘોહ બેવફા બાંટ કર જો દીનકે ટુકળે કિયા
હુકમ કયા અલ્લાહને ઇસ્કો દિયા? યા કે યા હમરત નબીને કહા?

બાંટ દે સબ કો તૂલી મુખ્તાર હય
અદલ ઔર ઇન્સાફ ચે કયસા કિયા પૂરા દિરસા ભી નહીં ઉરને દિયા
આપસી મેં કેહ રહે હય બરમલા હય મુસલ્લા મેરા અફઝલ ઔર બખા

ગોયા મઝહબ મેં હર ઇક મુખ્તાર હય
હનફિયહ કેહતે કે હમ સબમેં બળે ઇક મુસલ્લે પર હમારા ઝોર હય
શાફિય કેહતે કે હમ સબસે બરે જગહે ઇબ્રાહીમ પર જાકર અળે

ફજ્ર કરને કો હર એક તૈયાર હય
નામયા બસીક સુનો ઉસ મર્દકા જિસ્નેકા બિદઅતકો હય જાસી કિયા
દેખના યાહે અગર કોઇ લિખા વો હદીસુલ ગાસિયા દેખે ઝરા

ઔર મુહીયુદ્દીન કા ચે ઇઝહાર હય
દેખલે યાહે જો ઝફરુલ મુર્બા જો મુહીયુદ્દીન ને લિખી બિલયકી
ચે મુસ્લ્લે ચાર ઔર મઝહબ મુઘ ઇસ્મેં હય તરહીદ ઇનકી મોમિની

દેખે લેવેં જો કોઇ શકદાર હય
દેખલે ઇન્સાફ સે ઔર ગૌર કર તા હદીસોં કી મિલી તુઝ કો ખબર
ઔર તુમે ખોટા ખરા આપે નઝર તુ મુહીયુદ્દીન બન જા દેખ કર

કયા મુહીયુદ્દીન પે રબ કા પ્યાર હય
વાહ કયા અય્યી લિખી ઝફરુલ મુબીન ભેદ ઉંકે ખુલ ગયો અય મોમિનીન
ચોરીયાં કરતેયે જો શયતાને લઇન કેઇમેં વો પળ ગયો કરલો ચકીન

ਥੋਰੀ ਕਰਨਾ ਅਭ ਓਨ੍ਹੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹਯ
ਭੂਭ ਪਕੜਾ ਹਯ ਮੁਢੀਯੁਫ਼ੀਨ ਨੇ ਆਲਿਮੇ ਦੇਹਲੀ ਮੁਢੀਸੀਨਨੇ
ਗੁਲ ਮਯਾਯਾ ਅਗਰਯੇ ਓਹਲੇ ਕੀਨਨੇ ਮਾਰ ਡਾਲਾ ਓਨ੍ਹੇ ਓਹਲੇ ਦੀਨਨੇ

ਓਨ੍ਹੇ ਤਕਲੀਓ ਮਾਯਹਭ ਮਿਸ਼ਮਾਰ ਹਯ

ਮੋਮਿਨੋ ਕੀ ਪ੍ਰਥਨਾ ਯੂੰ ਯਾਹਿਯੇ ਮੋਲਵੀਯੁ ਨੇ ਓਮੇਂ ਅਤਵਾਧਯੇ
ਧਰਕੀ ਕੁਰਆਂ ਮੇਂ ਯਰਾ ਫਿਯਲਾਧਯੇ ਯਾ ਹਦੀਸੋਂ ਸੇ ਓਮੇਂ ਸਮਯਾਧਯੇ
ਓਲ੍ਹੇ ਲਿਯਓ ਯੇ ਓਮੇਂ ਫਰਕਾਰ ਹਯ

ਸੁਨਨਤੇ ਅਹਮਦ ਸੇ ਲਿਯਯੋ ਅਯ ਯਲੀਸ ਕੋਲ ਗਯਰੋਂ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਨਤੇ ਅਨੀਸ
ਕੋਲ ਗਯਰੋਂ ਸੇ ਹਯ ਨਕੁਰਤ ਭੀਸ ਭੀਸ ਗੇਰ ਕੇ ਕੈਲੋਕੀ ਦੇ ਪਥਯਰ ਸੇ ਪੀਸ
ਕੋਲ ਗਯਾਰੋਂ ਸੇ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕਾਰ ਹਯ

ਗਯਰ ਕੇ ਕੈਲੋਂਸੇ ਓਮਕੋ ਕਯਾ ਪਯਾ ਕੈਲ ਗਯਰੋਂ ਪਰ ਅਮਲ ਹਕ ਨਾ ਰਵਾ
ਓਮ ਤੋ ਮੋਮਿਨ ਓਯੋ ਯੁਕੇ ਹਯ ਯਾਯੁਫ਼ਾ ਹਯ ਓਮਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਕੁਰਆਂ ਯੁਲਾ

ਗਯਰ ਕੇ ਕੈਲੋਂ ਸੇ ਓਮ ਕੀ ਆਰ ਹਯ

ਫ਼ਰਮਾਯਾ ਅਲ਼ਾਹ ਤਆਲਾਨੇ ਸੂਰਯੇ ਨਹਲ ਮੇ :

ਤਰਯੁਮਾ : ਔਰ ਓਤਾਰੀ ਓਮਨੇ ਤੁਯ ਪਰ ਕਿਤਾਭ ਯਯਾਨ ਹਰ
ਯੀਯਕਾ ਔਰ ਰਾਹਕੀ ਸੂਯ ਔਰ ਮਛੇਰਯਾਨੀ ਔਰ ਯੁਸ਼ਾਯਭਰੀ
ਹੁਕਮ ਯਰਫਾਰੋਂ ਕੀ.

ਨਾਮ

ਗਯਰ ਕੀ ਯਾਤੋਂ ਸੇ ਓਮਕੋ ਕਯਾ ਪਯੀ ਓਲ੍ਹੇ ਹਯ ਕੁਰਆਨਮੇਂ ਹਰ ਸਯ ਲਿਯੀ
ਫ਼ਿਕਹ ਕੀ ਭੀ ਓਮ ਕੀ ਕਯਾ ਫਾਯਤ ਰਹੀ ਯਭਕੇ ਰਯਨੇ ਲੇਯ ਫੀ ਨੇਅਮਤ ਯਯੀ
ਯਿਸਨੇ ਲੇਯ ਯੋ ਯਯਾ ਗਫ਼ਾਰ ਹਯ

ફરમાયા અલ્લાહતઆલાને સૂરએ માઘદહમેં કે
આજકે દિન પૂરા દે ચુકા તુમકો દીન તુમ્હારા ઔર પૂરા
કિયા તુમ પર એહસાન અપના ઔર પરાંદ કિયા. મેં ને
તુમ્હારે વાસ્તે દીને મુસલમાની.

નઝમ

યઅની અબ કુરઆન પુરા આ ચુકા દીન મેં નુકસાન નહીં બાકી રહા
બલ્કે સબ કુછ ઇસ્કે અંદર હય લિખા પરનહીં અલ્ધોકો લગતા હય પતા

મિરલ ચિખાદળ કે ઇલ્કા કાર હય

યઅની યે કુરઆન મિસ્લે આફતાબ રોશની ઇસ્કી બળી હય લાજવાબ
ગર ન દેખે દિનમેં ચિખાદળ ખરાબ કયા ખતા સૂરજકી હય સુનલોં શિતાબ

આફતાબે રોશની ઇમ્હાર હય

ખત્મ શુદ

તકલીદી ફંદોસે આગ્રાદ હોકર સિર્ફ ઘતાઅતે રસુલ (સલ.) પર ચલો

એકલે હદીસ કા હરગીઝ એક કહના નહીં છે કે, ઇમામાને દીનકી કોશિશો બેકાર છે, યા ઉનકે ઇસ્મ સે ઇસ્તિફાદહ શરઅન નાજાઇઝ છે? બલ્કે હમારા કહના એક છે કે ઇજતિહાદાત ઔર ઉનકે મસાઇલ કી હૈસિયત એક ઇસ્મી તેહકીક છે ઔર એક ઝબરદસ્ત મેહનત છે લેકિન ઉન્કા મકામ ઉલૂમેં જુબુલ્લત કા મકામ નહીં હો સકતા નહ તો વોહ રસુલ (સ.અ.વ.) કી બાતકી તરહ દલીલો કુજજત છે કિતાબો સુન્નતકી સેશનીમેં ઉન પર તન્કીદ ભી દુરસ્ત છે ઔર ઉનકો છોળા ભી જ સકતા છે, ફલા-વરઠિબક-લા-યુઅમિનુન (ઇલા આબિર). (સૂરએ નિસાઅ-૬૫)

(હે નબી!) તારા પરવરદિગારની કસમ તેઓ અલ્લાહની નજીક મોમીન યઘ શકતા નથી. જયાં સુધી કે તેમની વચ્ચે યતા ઝગડામાં તને જ મુનસફ ન બનાવે, પછી તું જે ફેસલો આપે તેની ઉપર તેઓ પોતાના દિલોમાં કશી નાસજગી પણ પામે નહીં અને તેને ખુશીથી માન્ય રાખે. (સૂરએ નિસાઅ-૬૫)

ઇન આયતોમેં એહી તઅલીમેરબાની છે, કે ફરમાને રસુલ (સ.અ.વ.) કે સામને કિસીકો દમ મારનેકી ભી જુરૂઅત હો નહીં સકતી વરના ઉસકે ઇમાનકા જનાઝા નીકલ જાએગા.

ભલા અપને આપકો એકલે સુન્નત કેહલાકર જઝબએ ઘતાઅત રખનેવાલા સુન્નતે રસુલ (સ.અ.વ.) ઔર ફરમાને રસુલ (સ.અ.વ.) સે ઇન્કાર કર સકતા છે?

મગર એહ મન્સબ ઉન્હી ખુશનસીબ લોગોંકો મિલ સકતા છે જો દુનિયા કે તમામ તકલીદી ફંદોસે આગ્રાદ હોકર સિર્ફ ઘતાઅતે રસુલ (સ.અ.વ.) રખતે હોં.

(નિદા-એ-હક, સાટેમ્બર-૨૦૦૫) - શોએબ મેમન જુનાગઢી

શુદ્ધિયાહ

હમ શુક ગુમાર હંચ ઉત તમામ સખી
હમરાત કે જિન્હોને ઘસ કિતાબકી ઘસાઅત કે
કારેખયરમે હમે કિમતી તઆવુન ફરમાયા હમારી
હોસ્લા અફઝાઇ કી.

લાઇકે સદ તેહસીન હંચ વોહ હમરાત
જિન્હે અલ્લાહ તઆલાને વોહ તવફીક આતા
ફરમાઇ જો દૂસરો કે લિયેભી અમલ ઔર નજાતકી
મરીઆ બનેગી. અલ્લાહ તઆલા હમારે તમામ
ભાઇઓ કો નેક અમલ ઔર નેક કામોમે દિલ
ખોલ કર તઆવુન ફરમાનેકી રગબઅત ઔર
તવફીક દે.

: પબ્લિશર :

બમમે તૌહીદ, સુરત.

મુદ્રક : એવન ગ્રાફીકસ, બેગમપુરા, સુરત.